

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра загальної економічної теорії та економічної політики

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

**на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 051 «Економіка»**

за бакалаврською програмою професійного спрямування

**«Світова економіка та моделі функціонування господарських
систем»**

на тему: **«Фондова біржа і проблеми її функціонування в Україні»**

Виконавець:

студент факультету економіки
та управління підприємництвом
Масенко Євген Олексійович

_____ (підпис)

Науковий керівник:

д. е. н., професор
Зверяков Михайло Іванович

_____ (підпис)

ОДЕСА – 2022

Кваліфікаційною роботою є рукопис.

Робота виконана на кафедрі загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету Міністерства освіти і науки України.

Керівник: доктор економічних наук, професор
Звєряков Михайло Іванович,
завідувач кафедри загальної економічної теорії
та економічної політики Одеського
національного економічного університету,
м. Одеса;

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент
Топалова Ірина Анатоліївна,
старший науковий співробітник відділу
розвитку підприємництва ДУ «Інститут ринку і
економіко-екологічних досліджень НАН
України», м. Одеса.

Захист відбудеться “15” червня 2022 року о 9⁰⁰ на засіданні Державної екзаменаційної комісії в Одеському національному економічному університеті за адресою: 65082, м. Одеса, вул. Преображенська, 8.

З дипломною роботою можна ознайомитися на кафедрі загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету за адресою: 65082, м. Одеса, вул. Преображенська, 8, ауд. 315.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження обумовлена тим, що глобальні зміни, які відбуваються у суспільстві останніми десятиліттями створюють підґрунтя для трансформації економічної системи, та призводять до змін архітектури світового господарства. Такі зміни відображаються на функціонування капіталу та найяскравіше вони проявляються у функціонуванні фінансового капіталу. Це стає умовою для суттєвої зміни функціонування фондових ринків.

В сучасній економічній системі під впливом глобальних фінансових трансформацій та глобалізації фінансових ринків фондові біржі стають основним джерелом інвестицій та капіталів. Становлення глобального фінансового капіталу, який функціонує на основі новітніх інформаційних технологій, перетворило фінансовий капітал в пануючу форму кругообігу сукупного світового капіталу. Існуючі нині інформаційні технології, крім скорочення часу обороту фінансового капіталу, мінімізують витрати, пов'язані з його переміщенням і трансформацією, сприяють утворенню нових фінансових інструментів і інститутів. Дослідження функціонування світових фондових ринків та фондового ринку України дозволить виробити відповідно до сучасного стану національного ринку стратегії його розвитку. Це дозволить значно покращити інвестиційний клімат нашої країни, забезпечить її фінансову стійкість, знизить рівень національних кризових явищ та відкриє шлях для залучення в Україну іноземного капіталу.

Значний внесок у розробку теоретичних та методологічних аспектів виникнення та функціонування фінансового капіталу та особливої ролі у цьому процесі фондових ринків висвітлено у працях відомих зарубіжних учених: Р. Гільфердінга, Дж. Д. Гобсона, К. Маркса, А. Маршалла, Дж. М. Кейнса, Д. Коммонса, У. Мітчелла, І. Фішера, М. Фрідмена, Д. Хіксата та інших.

Серед українських економістів, які приділяють увагу даній проблемі, можна відзначити: Ю. Ананьєва, М. Бормотова, О. Сохацьку, О. Рогач, М. Бурмака, Ю. Вергелюк, О. Васильєва, С. Маслова, О. Опалова та інших. Сучасні особливості розвитку вітчизняного ринку фінансового капіталу розглянуті в працях таких українських учених, як: Л. Алексеєнко, А. Гриценко, М. Зверяков, С. Даниліна, І. Лютий, В. Міщенко, А. Чухно та інші.

Актуальність проблеми, недостатня її розробленість і висока соціально-економічна значимість, як для світової економіки, так і для України визначили вибір теми, завдання і структуру дослідження.

Метою дослідження є глибокий теоретичний аналіз фондового ринку та визначення фондової біржі як поняття, задля найбільш повного розуміння функцій біржі та необхідності її розвитку в Україні.

Завдання дослідження:

- проаналізувати формування фіктивного капіталу як результату розвитку позичкового капіталу;
- дослідити становлення та розвиток організованого ринку цінних паперів та формування фондових бірж;
- розглянути функціонування фондового ринку та фондових бірж на сучасному етапі;
- проаналізувати динаміку розвитку ринку цінних паперів та особливості фінансіалізації;
- визначити етапи формування та особливості становлення ринку цінних паперів в Україні;
- запропонувати основні напрями розвитку фондового ринку в Україні.

Об’єкт дослідження – фондова біржа, як форма відносин щодо купівлі-продажу цінних паперів у суспільстві.

Предмет дослідження – інституціональні та організаційні проблеми розвитку та становлення фондових бірж в Україні.

Методи дослідження. Методологічною основою дипломної роботи є діалектичний метод, як загальний спосіб наукового пізнання соціально-економічних явищ та процесів. Метод сходження від абстрактного до конкретного – використовується для дослідження сутності ринку цінних паперів та фондової біржі; класифікаційно-аналітичний метод та метод порівняльного аналізу використані для оцінки розвитку національних фондових бірж та якісної оцінки ризиків майбутнього; статистично-аналітичні методи – для оцінки стану ринку цінних паперів, взаємозв'язку між діяльністю державних регуляторів та активністю ринку. Для виявлення ймовірних шляхів розвитку фондової біржі в умовах євроінтеграції були використані аналітичний метод, експертні оцінки та метод прогнозування.

Інформаційною базою наукового дослідження є фундаментальні праці українських та зарубіжних вчених у сфері фінансового капіталу та його функціонування в умовах глобалізації, матеріали та аналітичні звіти міжнародних організацій (зокрема МВФ, Світового банку, Всесвітнього економічного форуму), результати наукових досліджень Державної комісії з цінних паперів та фондових ринків, Державного комітету статистики України, Національного банку України, офіційні публікації Європейської Комісії та Європейського центрального банку, також законодавчо-нормативні акти, які регулюють функціонування ринку фінансового капіталу в Україні та світі.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (79 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 105 сторінок. Основний зміст викладено на 85 сторінках. Робота містить 7 таблиць, 13 рисунків та 2 додатки.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опублікована одна стаття:

1. Масенко Є.О. Сучасний стан розвитку фондового ринку України. *Науковий студентський вісник ОНЕУ*. Факультет економіки та управління підприємництвом. Кафедра загальної економічної теорії та економічної політики. 2022. № 5. С. 130-132.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, визначено її мету, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано практичне значення.

У першому розділі – **«ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ФОНДОВИХ БІРЖ»** – розглянуто передумови виникнення фондової біржі, процес становлення фіктивного капіталу та структуру ринку цінних паперів.

Перш за все, у роботі проаналізовано розвиток позичкового капіталу та, як результат, утворення фіктивного капіталу. Позичковий капітал утворюється з тимчасово вільних коштів, тому в суспільстві виникає потреба в особливому ринку, який би забезпечив суспільство механізмами перерозподілу вільних коштів у формі позичкового капіталу. Таким ринком стає фінансовий ринок, частиною якого і є власне ринок цінних паперів.

Фондова біржа в широкому сенсі – є організаційною формою ринку цінних паперів. Функціонування ринку забезпечується завдяки організації біржі, як вищої форми організації торгівлі.

Загальний розвиток економічних відносин капіталізму призводить до розвитку фінансового ринку та, відповідно, до розвитку фондової біржі: її суб'єктів, цінних паперів та організації їх взаємодії. Надважливим етапом розвитку цих відносин стає виникнення акціонерних товариств та, як наслідок, виникнення ринків, на яких торгувалися ці акції.

Саме в цей момент виникає фіктивний капітал. Згідно з марксистською економічною теорією, – це капітал у вигляді цінних паперів, який, на відміну від реального капіталу, не має внутрішньої вартості, але приносить дохід. Фіктивний капітал набуває характеру чистого грошового капіталу, виникає незабезпечений реальною ринковою вартістю капіталу титул власності, котрий функціонує на фондовому та інших сегментах фінансового ринку. Починається роздвоєння та окреме існування самого капіталу-власності та капіталу-функції.

Обсяг та співвідношення реального та фіктивного капіталу в економіці постійно змінювалось. Фінансові бульбашки, що з'являлися на фондових біржах та лопалися створюючи фінансові кризи, тимчасово підривали довіру до інвестування у цінні папери. Тому фондова біржа пройшла певний історичний шлях, який можна розділити на 6 основних етапів:

1. Античний фондовий ринок (до V ст. н.е.).
2. Середньовічний ринок цінних паперів (з XI по XV ст.).

3. Формування елементів сучасного фондового ринку (XVI – кінець XVIII ст.).
4. Глобалізація фондових ринків (XIX ст. – до 1914 р.).
5. Ера державного контролю та регулювання (1914 – 1970 рр.).
6. Світова революція фондових ринків (1970 р. – початок XXI ст.).

Найважливішим для дослідження є останній етап. На цьому етапі глобальний ринок цінних паперів знову став ключовим елементом фінансових потоків, які принесли стабільність міжнародній монетарній системі вже після деградації Бреттон-Вудської валютної системи. З цього часу фондова біржа активно розвивається як з організаційної сторони, так і з сторони капіталізації цінних паперів.

У другому розділі – **«АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДОВИХ БІРЖ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ»** – проводиться аналіз сучасних тенденцій, що сформувалися на світовому фондовому ринку. Також досліджуються проблеми, які виникли за останні десятиліття внаслідок глобалізації та фінансіалізації.

Термін «фінансіалізація» почав усе частіше використовуватися з початку 1990-х років для опису тих процесів у капіталістичній економіці, в основі яких знаходилася ідеологія неолібералізму. Перехід до цієї моделі управління у 70-х роках і дерегулювання фінансових ринків сприяли збільшенню норми прибутку фінансового сектора. Як наслідок, капітали, що були зосереджені в реальних високо конкурентних секторах дуже швидко почали переміщатися на фінансові ринки.

Фінансіалізація характеризується трьома тенденціями. Перша проявляється у діяльності промислових і торговельних підприємств, які свої вільні капітали, замість інвестування у власне виробництво, спрямовують на прибуткові фінансові операції, перетворюючись певною мірою у фінансові інституції, фінансіалізуючись.

Друга тенденція спостерігається на рівні банків, які більшу увагу починають приділяти операціям на відкритому ринку і веденню бізнесу з домашніми господарствами, ніж традиційним операціям з грошима.

Третя тенденція проявляється в активізації участі у фінансовій діяльності домашніх господарств, зокрема, у страхуванні, пенсійному забезпеченні тощо. Тобто, доходи, які одержуються на фінансовому ринку, фактично є доходами реального сектору, перерозподіленими на користь фінансового сектору шляхом здійснення складних фінансових операцій.

Щоденний вартісний обсяг операцій на світових фондових ринках перевищує нині 2 трлн. дол. США, а за останні двадцять років обіг акційної торгівлі на фондових біржах збільшився у понад 80 разів, а ринок боргових паперів зріс до 33,4% глобального ВВП. Водночас, сукупний вартісний обсяг активів, що перебувають у професійному управлінні посередників з використанням інструментів грошового ринку за останні 10 років зріс з 48,2 до 79,2 трлн. дол. США.

Динаміка агрегованих показників функціонування світового фондового ринку демонструє наявність досить глибоких міжкраїнових асиметрій і диференціацій у розподілі дольових цінних паперів. Так, на США припадає 53,3% його глобальної капіталізації, на Японію – 8,4%, на Великобританію – 5,5%.

Наступним показником важливим для аналізу є співвідношення капіталізації фондового ринку до ВВП – найвищі показники капіталізації мають Сінгапур (240,5% ВВП), Швейцарія (213,7%), США (139,5%), Малайзія (138,8%), Великобританія (112,1%), Люксембург (106,5%), Канада (106%).

Завдяки консолідації фондових бірж в останні десятиліття активно формується глобальна інфраструктура ринку цінних паперів з розширенням на цій основі функціональних компетенцій міжнародних фінансових центрів. Одночасно спостерігається поглиблення інтеграційних зв'язків фондового ринку з іншими структурними підсистемами світового фінансового ринку, вдосконалення його регуляторної системи, підвищення результативності управлінських функцій професійних учасників фондових ринків, розширення географічних та інструментальних меж використання фінансових інновацій, а також, поліпшення доступу до фінансових послуг не тільки національного, але й іноземного капіталів.

Поява позабіржового ринку деривативів створила нові можливості для учасників, пропонуючи широкий спектр привабливих для інвесторів видів контрактів. Але торгівля деривативами як на біржі, так і поза нею ще більше сприяла швидкому збільшенню вторинного ринку цінних паперів.

Виникнення у наслідок фінансіалізації значної кількості нових форм цінних паперів та загальні глобалізаційні тенденції створюють, з однієї сторони, можливості для підвищення мобільності капіталу, а, з іншої сторони, формують значні ризики. Фінансовий глобалізм є ключовим механізмом взаємопроникнення і взаємопереплетіння економічних, інвестиційних, фінансово-кредитних, виробничо-технічних, інформаційних та інших зв'язків між суб'єктами господарювання різної національної належності.

Сучасні технології залучили величезну кількість фізичних осіб до інструментів фінансового ринку. Найбільше це стосується фондового ринку та ринку криптовалют. Не зважаючи на невелику кількість коштів у таких інвесторів, вони мають велику кількість та значний вплив на подальшу долю фондового ринку. Оскільки такі особи не є професійними інвесторами, їх рішення не є економічно обґрунтованими, а спираються на публічні заяви різних відомих особистостей. Така залежність підриває економічну логіку інвестування, перерозподіляючи інвестиційні ресурси на користь великих та відомих підприємств. Нові підприємства, що щойно вийшли на ринок, лишаються можливості для розвитку через недоотримання інвестицій.

Іншою проблемою сучасності є нестабільність фондового ринку через антикризові заходи для подолання наслідків пандемії. Уряди США та ЄС

активно «друкували» кошти та заливали трильйонами доларів США економіки своїх країн. Спрогнозувати наслідки таких дій майже не можливо, оскільки вони можуть по-різному вплинути на економіку, адже ці дії були необхідними для мінімізації негативних наслідків економічного падіння від епідемії.

Також, важливим є ризик коливань національних фондових бірж внаслідок коливань на біржах іноземних, особливо США. Така залежність ринків, з одного боку, створює умови для більш швидкого руху капіталів та інвестицій, а з іншого, шкодить національній економіці вимиваючи ресурси за кордон.

У третьому розділі – **«ФОНДОВІ БІРЖІ УКРАЇНИ»** – проаналізовано сучасний стан українських фондових бірж, виявлені основні перешкоди розвитку фондового ринку України.

Сучасна українська економіка розпочала цей шлях лише з моменту відновлення незалежності та становлення ринкової економіки. Тому, першим етапом становлення ринку цінних паперів є загальна приватизація, що відбулась в нашій країні досить невдало та не сформулювала відповідно надійних учасників фондового ринку. В цьому вбачається основна причина відсталості розвитку національного фондового ринку. Це відбулося через декілька причин:

– Програма приватизації з 1991 по 1994 рік не передбачала обов'язкового вкладання приватизаційних сертифікатів на біржі, тобто їх розвиток не отримав належного державного регулювання. В той самий період, перші фондові біржі все ж таки формуються, але, оскільки формування бірж проходило разом із формуванням акціонерних капіталів, то основне наповнення ринку цінних паперів відбувалось за рахунок комерційних банків, що випускали папери секьюритізації ощадних сертифікатів.

– У 1995 році в Україні з'явився "іменний приватизаційний чек" – ваучер. Була зроблена спроба, з одного боку, перевести значну частину населення в клас власників (акціонерів), а з іншого боку, провести прискорену масову приватизацію. Проблема виявилась в тому, що лише 10% підприємств отримало ефективного власника, а новий підприємницький сектор в результаті не отримав стрімкого розвитку.

– Між 2000–2007 роками, в наслідок невдалої приватизації, суспільство розділилося на два табори, де, з однієї сторони, були великомасштабні власники, а з іншої – мало масштабні власники, які в більшості своїй були неконкурентоспроможними і формальними учасниками ринку. Звідси стають зрозумілими причини сучасного стану української фондової біржі, яка фактично не функціонує як засіб перерозподілу капіталів, а лише обслуговує розміщення державних запозичень.

Але фондовий ринок України поступово розвивається. Його зростання стабільно відбувається останні 6 років, хоча відносно ВВП зростання не так відчутне. У 2019 році темп приросту обсягів торгів на ринку цінних паперів

становив 31,75%, порівняно з минулим роком. Співвідношення обсягів торгів на ринку цінних паперів до ВВП у 2019 році становило 19,58%.

На економіку України і, відповідно, на активність біржових торгів вплинули два потужних чинники – війна на східних кордонах і підписання Угоди про асоціацію з ЄС. Формально маємо скорочення усіх показників фондового ринку на 10–20% в середньому щороку за 2014–2020 рр., однак насправді це свідчить про оздоровлення фінансового сектора України.

НКЦПФР ініціював припинення торгівлі 273 емітентів та анулювання 136 ліцензій на роботу на фондовому ринку протягом 2015–2019 рр. Відтак, за 2014–2020 рр. кількість випусків акцій скоротилася з 156 до 71, а їх обсяг – з 145,2 до 33 млрд. грн. З 2015 року із 10 фондових бірж, функціонуючих в Україні, лише дві – «ПФТС», «Перспектива» – відзначалися помітними обсягами торгівлі, контролюючи більш ніж 95,56%.

Останнім часом Уряд прийняв низку законів, які мали на меті покращити функціонування фондового ринку, один з них від 19 червня 2020 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів», є комплексною реформою, що наближає регулювання фондового ринку України до відповідності його до сучасного світового рівня розвитку.

Використовуючи досвід державного регулювання фондових ринків США та ЄС запропоновано на законодавчому рівні закріпити такі положення:

1. Зобов'язати емітентів, які працюють у формі ПрАТ, забезпечити показник free float своїх ЦП не менше 25% для нових емісій і виставити на відкритий продаж не менше 15% акцій колишніх випусків. Водночас, Антимонопольний комітет разом із НКЦПФР повинні контролювати структуру часток власності ПрАТ і вимагати розкриття інформації про кінцевих бенефіціарів.

2. Завершити процес набуття інституційної незалежності НКЦПФР і врешті підписати багатосторонній меморандум про взаєморозуміння щодо консультування, співробітництва та обміну інформацією з IOSCO.

3. Посилити відповідальність за правопорушення на фондовому ринку.

4. Упорядкувати роботу інвестиційних компаній (фондів) різних видів, спростити доступ дрібних інвесторів до інструментів фондового ринку і забезпечити захист їх вкладень.

5. Стимулювати активні вкладення інвестиційних компаній у реальний сектор економіки.

6. Завершити впорядкування діяльності організаторів біржових торгів та ініціювати надання крупним фондовим біржам статусу саморегульованих організацій.

Оскільки в Україні мережа фондових бірж як система не існує, то їх модернізація повинна проводитися шляхом консолідації всіх існуючих бірж та інших організаторів торгівлі.

Отже, можна запропонувати два основних напрями стратегії розвитку фондових бірж України. Перший напрям – це їх інтеграція в Єдину біржову фондову систему, що забезпечить цілісність та прозорість біржового ринку цінних паперів, підвищить ліквідність і конкурентоспроможність, буде сприяти інтеграції у світовий організований фондовий ринок. Другий – внесення змін у законодавство країни з метою усунення зазначених вище недоліків, істотного підвищення ролі організованого ринку цінних паперів в економіці.

ВИСНОВКИ

Основою будь-якої ринкової економіки сьогодні є стабільно функціонуючий фінансовий ринок. Значну долю цього ринку займає власне фондовий ринок, оскільки цінні папери дедалі більше стають найефективнішим засобом перерозподілу капіталу. Фондовий ринок України фактично знаходиться на стадії свого народження. Існуючи майже 30 років, фондовий ринок України не став тим інструментом, що забезпечує мобільність активів в національній економіці.

Через це, український фондовий ринок має стати в центрі уваги як з боку уряду, так і з боку науковців. Стаючи сучасним східноєвропейським центром інформаційних цифрових технологій України, він має великий потенціал, як майбутній фінансовий центр регіону.

Результатом проведеного дослідження є наступні висновки:

1. Сучасний стан фіктивного капіталу, що обертається на фондовому ринку, є результатом розвитку позичкового капіталу. Фіктивний капітал – капітал у вигляді цінних паперів, який, на відміну від реального капіталу, не має внутрішньої вартості, але приносить дохід. В центрі процесу формування фіктивного капіталу знаходиться поява акціонерного капіталу, який розділив капітал на капітал-власність та капітал-функцію.

2. Існує зв'язок між розвитком фінансових відносин та розвитком організації фондового ринку. Доведено, що ці процеси є паралельними, оскільки фондова біржа є організаційною формою тих фінансових відносин, що виникають разом із першими акціонерними капіталами. В своєму розвитку фондові ринки проходять 6 основних етапів, границі яких обумовлені загальним розвитком капіталістичних відносин.

3. На сучасному етапі свого розвитку фінансовий ринок та фондові біржі забезпечують надзвичайно велику мобільність капіталів, але разом із цим викликають деякі проблеми в реальному секторі. Серед цих проблем основною є – гальмування темпів розвитку реального сектору та недостатня кількість інвестицій в нові підприємства. Разом із цим, великі обсяги фондових ринків припадають на похідні цінні папери, що несуть в собі великі ризики для інвесторів та світової фінансової системи.

4. Основним світовим трендом розвитку сучасного фондового ринку є процес фінансіалізації економіки. Фінансіалізація – це процес переміщення

капіталів з реального сектора економіки до фінансового та значного збільшення обсягів фіктивного капіталу. Сьогодні спостерігається стрімке переміщення капіталів з реального сектору економіки до фінансового, через пом'якшення регулювання фондових ринків та зменшення норми прибутку в реальному секторі.

5. Фондовий ринок України тільки формується. Основною проблемою, що завадила його стрімкого розвитку стала невдало проведена приватизація. 98% цінних паперів на біржову ринку України є державні облігації, що підтверджує, що фондовий ринок не виконує функцій перерозподілу капіталів між підприємствами, як це відбувається в розвинутих країнах.

6. Останні роки державою приймаються важливі та досить ефективні рішення, що дозволять надалі розвивати фондовий ринок та залучати іноземні інвестиції.

7. Запропоновано декілька напрямів покращення біржової інфраструктури: реалізація більш прозорої форми фінансової звітності підприємств, утворення єдиної центральної біржі з філіями в крупних фінансових центрах та цифровізація біржового інформаційного забезпечення.

АНОТАЦІЯ

Масенко Євген Олексійович – «Фондова біржа і проблеми її функціонування в Україні» – Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «051 Економіка» за бакалаврською програмою «Світова економіка та моделі функціонування господарських систем», Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти виникнення та функціонування світової фондової біржі як результату розвитку фінансового ринку в умовах глобалізації.

Виявлено об'єктивний взаємозв'язок між розвитком фондової біржі та фінансових відносин, доведено, що фондова біржа є організаційною формою відносин щодо купівлі-продажу цінних паперів.

Проаналізовано сучасні проблеми фондових ринків, що виникли на останньому етапі розвитку та є наслідками глобалізації та діджіталізації. Серед таких: значна фінансіалізація, значна нерівність в розподілі фінансових потоків, великий вплив на ринки непрофесійних інвесторів, недостатня кількість інвестицій в реальний сектор.

Також проаналізовано процес становлення та розвитку фондових ринків України. Виявлено основні етапи цих процесів. Описано основні проблеми, що завадили ринку цінних паперів в Україні стрімко розвиватися.

Запропоновано основні кроки, щодо покращення стану фондового ринку України та подолання тих проблем сучасності, що існують внаслідок невдалого регулювання ринку цінних паперів з моменту його створення.

Ключові слова: ринок цінних паперів, фондова біржа, фінансіалізація, фіктивний капітал, інвестиції, державне регулювання ринку цінних паперів, фінансовий ринок.

ANNOTATION

Masenko E.O. – "Stock Exchange and Problems of its Functioning in Ukraine" – Qualification work for a bachelor's degree in the specialty "051 Economics" under the bachelor's program "World Economy and Models of Functioning of Economic Systems", Odessa National Economic University. - Odessa, 2022.

The work considers the theoretical aspects of the emergence and functioning of the World Stock Exchange as a result of the development of the financial market in the conditions of globalization.

The objective relationship between the development of the stock exchange and financial relations has been revealed, it has been proven that the stock exchange is an organizational form of relations for the purchase and sale of securities.

The current problems of stock markets that have arisen at the last stage of development and are the consequences of globalization and digitalization. These include significant financialization, significant inequality in the distribution of financial flows, a great impact on the markets of non-professional investors, insufficient investment in the real sector.

The process of formation and development of stock markets of Ukraine is also analyzed. The main stages of these processes have been identified. The main problems that prevented the securities market in Ukraine were developing rapidly.

The main steps are proposed to improve the state of the stock market of Ukraine and to overcome those problems of the present that exist as a result of unsuccessful regulation of the securities market from the moment of its creation.

Key words: securities market, stock exchange, financing, fictitious capital, investments, state regulation of securities market, financial market.